

одержаних травм. Базовою метою соціальної роботи з жертвами насилля є зниження психологічного дискомфорту і підвищення якості життя осіб, що зазнали насильства. У наданні допомоги клієнтам особлива увага має приділятися саме постреабілітаційному супроводу та профілактиці сімейної жорстокості.

Список використаних джерел

1. У дзеркалі громадської думки. Права дитини. Насильство в суспільстві. Трудова міграція та торгівля людьми / Т. О. Дорошок, О. А. Калашник, Д. О. Кобзін та ін. ; за ред. К. Б. Левченко; Кіровоград. юрид. ін-т ХНУВС, Міжнарод. жін. правозахис. центр «Ла Страда-Україна». Київ: Агентство Україна, 2008. 96 с.

2. Платонова Н.М., Платонов Ю.П. Насилие в семье. Особенности психологической реабилитации. Санкт Петербург: Речь, 2004. 323 с.

3. У Мінсоцполітики озвучили статистику звернень через домашнє насильство в Україні [Електронний ресурс] // Радіо Свобода. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-domashnie-nasyilstvo-minsotspolityky/30970575.html#:~:text=%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%20%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%20%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0,%D0%B7%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D1%8C%20%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE%20%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0.&text=%D0%97%D0%B0%20%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%BC%D0%B8%20%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%81%D0%BE%D1%86%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8%2C%20%D1%83%20%D1%87%D0%B8%D1%81%D0%BB%D1%96,%25%20%D1%96%20%25%20%E2%80%93%20%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%B8>

4. Насилие и его влияние на здоровье. Доклад о ситуации в мире / под ред. Этьенна Г. Круга и др. ; пер. с англ. Москва: Весь Мир, 2003. 376 с.

5. Ревко А. М. Купівельна спроможність заробітної плати як базис розвитку людського потенціалу. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Економіка.* 2014. Вип. 1. С. 287 - 294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2014_1_58

Литвиненко А. М.,

здобувач вищої освіти І курсу магістратури, група МСРп-201

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

Науковий керівник: Мекшун А. Д.,

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри соціальної роботи

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФІЛАКТИКИ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

На сучасному етапі розвитку та становлення українського суспільства особливе занепокоєння викликають поширення алкоголю в молодіжному середовищі, зниження віку, з якого починають вживати алкогольні напої та наркотичні речовини, проникнення наркотиків до закладів освіти. Мають місце непоодинокі випадки виявлення фактів незаконного обігу алкоголю та наркотиків безпосередньо в навчальних закладах та на прилеглих до них територіях, затримання неповнолітніх у стані алкогольного сп'яніння, вилучення наркотичних засобів та психотропних речовин у школах та вищих навчальних закладах.

Масштаби поширення хімічних адикцій серед старших підлітків та юнацтва на сьогодні є загрозливими. Було встановлено, що серед учнів – 39,4% курців, середній вік початку тютюно-паління – 13 років. За даними анонімних анкет, спробували палити 62% досліджуваних. Середній вік першого вживання алкоголю серед українських підлітків – 14 років. Загалом алкогольні напої спробувало 88% опитуваних, серед них 31% випиває часто. Близько 11% спробувало наркотичні речовини, 5% вживає їх регулярно. Ще 5% досліджуваних спробувало вживати інші психоактивні речовини (хімічні речовини та пігулки), і за даними анкет, 2% робить це часто. Виявлено, що загалом 41,2% підлітків мають виражені ознаки залежної поведінки, ще 44,7% з них мають ризик залежної поведінки, вживаючи психоактивні речовини час від часу. І лише у 14,1% ризик утворення залежностей не виражений [1].

Метою даного дослідження є визначення основних підходів до профілактики адитивної поведінки серед підлітків.

Проблема адитивної поведінки серед молоді виступала предметом дослідження низки вчених, серед яких: Н. В. Бончук, Н. І. Самойленко, Г. Костюка, О. Вінда, В. Качалов, та ін..

Термін «адиктивна поведінка» (від англійської addiction – хибна звичка, пристрасть до чого-небудь, порочна схильність).

Розрізняють три групи різновидів адитивної поведінки:

- нехімічні адикції (патологічна схильність до азартних ігор (гемблінг), пристрасть до комп'ютерних ігор і віртуального спілкування, трудоголізм;
- фізіологічні форми адикції (анорексія – відмова від їжі, булімія – прагнення до постійного споживання їжі);
- хімічні адикції (вживання та вдихання психоактивних речовин: тютюну, алкоголю, наркотиків, медичних препаратів, речовин побутової хімії) [1].

Остання група з класифікації адиктивної поведінки хімічна набула особливого поширення серед підлітків і становить загрозу фізичному і психічному розвитку молоді.

На сьогодні визначені види педагогічної профілактики адитивної поведінки. Первинна педагогічна профілактика передбачає виховання антинаркогенної спрямованості особистості, її моральної та психологічної стійкості, що відіграє вирішальну роль у критичних ситуаціях, ситуаціях вибору, пропозиції відмови від психотропних речовин.

У сучасних умовах метою первинної профілактики адиктивної поведінки неповнолітніх у загальноосвітніх закладах стає зміна ціннісного ставлення дітей і молоді до наркотиків, формування особистої відповідальності за свою поведінку, що зумовлює зниження запиту на психоактивні речовини в дитячомолодіжному середовищі; запобігання вживанню молоддю наркотичних речовин за рахунок пропаганди здорового способу життя, формування антинаркотичних установок, профілактичної роботи, що здійснюється фахівцями в освітньовиховних закладах [3].

До форм і методів первинної профілактики адиктивної поведінки відносять: інструктаж та консультування, лекції та практикум для учителів з методики антинаркогенного виховання, розробка і проведення в ході навчального процесу занять з предметів, які торкаються сутності та впливу психоактивних речовин, лекції для батьків щодо видів психоактивних речовин, їх сутності та причин вживання [2].

Вторинна профілактика передбачає, переважно, діагностування та виявлення залежності підлітків від наркотичних речовин. Основними завданнями вторинної профілактики є: виявлення осіб групи «ризик», вивчення можливих умов та факторів, що сприяють розвитку схильності до адиктивної поведінки [3].

До форм і методів вторинної профілактики відносять: відвідування наркодиспансеру та бесіди старшокласників з наркоманами, що знаходяться на лікуванні; бесіди із запрошеними на виховні години працівниками кримінальної служби поліції у справах неповнолітніх, відділу з незаконного обігу наркотичних речовин [2].

Отже, адитивна поведінка є серйозною проблемою серед підлітків та молоді, сучасні методи профілактики не є досконалими, тому слід соціальній сфері приділити більше уваги щодо цієї проблеми розробити більш ефективну модель профілактики.

Список використаних джерел

1. Бончук Н. В. Схильність до адитивної поведінки у підлітків залежно від особливостей системи ціннісних орієнтацій. «Молодий вчений» № 7 (34) липень, 2016 р. С. 362 - 368.
2. Самойленко Н. І. Сучасні підходи до профілактики адитивної поведінки підлітків у загальноосвітньому закладі. Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія». – Харків, 2016. Вип. 53 С. 350 - 358.
3. Ратинська О. М. Соціальна профілактика адитивної поведінки підлітків. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота», 2016. ВИПУСК 1 (38) С. 233 - 237.

Лісовець О. В.,

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя (м. Ніжин, Україна)

ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДІТЕЙ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Становлення сучасного громадянського суспільства з його орієнтацією на повагу прав і свобод громадян істотно залежить від системи освіти, її цільових пріоритетів, її змісту, системи відносин, що складаються в закладах освіти. Саме в роки навчання людина отримує цілісний досвід громадянської поведінки, реалізації демократичних свобод, правової свідомості. А тому школа як суспільний інститут, інститут освіти є ще і місцем становлення особистості, громадянина, який знає свої права і поважає права інших, є відповідальним і толерантним, компетентним у соціально-правовому відношенні. У зв'язку з цим надзвичайно актуальною є увага до формування такого середовища закладу освіти, яке базуватиметься на повазі до прав усіх учасників освітнього процесу, і, перш за все, прав учнів, порушення яких є достатньо поширеним явищем і нагальною проблемою для більшості країн світу. Тому пошук ефективних моделей забезпечення прав, партнерства і взаємодії в освітньому середовищі є актуальним напрямом наукових досліджень. Одним із важливих аспектів наукових пошуків та практичної реалізації системи захисту прав учнів є розгляд фахівців у сфері соціальної роботи, і, зокрема, соціальних педагогів, як активних суб'єктів забезпечення прав у закладі освіти, які можуть виконувати і контролюючі, і посередницькі, і захисні функції у соціально-правовому просторі закладу освіти.

У цьому контексті мова може йти про створення мережі шкільних омбудсменів з числа, наприклад, соціальних педагогів, чому сприяє запровадження у 2019 році в Україні інституту освітнього омбудсмена. До речі модель шкільного омбудсмена розробляється досить тривалий час, була вона обґрунтована і автором публікації ще у 2012 році [3], має і сьогодні втілення в межах різних проектів в нашій державі, проте міцні та продуктивні горизонтальні зв'язки між елементами такої системи належним чином так і не налагоджені до цього часу.

Варто відмітити, що інституція уповноваженого з прав людини на сьогодні існує на національному, регіональному та місцевому рівнях у більш ніж у 100 країнах світу і продовжує поширюватися. У більшості енциклопедичних видань «омбудсмен» трактується як «посадова особа, на яку покладаються функції контролю за дотриманням законних прав і інтересів громадян у діяльності органів виконавчої влади і посадових осіб» [1]. Юридичне трактування цього поняття звучить як «посадова особа, що спеціально обирається (призначається) для контролю за дотриманням прав людини різного роду адміністративними органами, а в деяких країнах – також приватними особами і об'єднаннями. На відміну від прокуратури здійснює контроль і веде розслідування з позицій не лише законності, але і ефективності, доцільності, сумлінності, справедливості» [2, с. 353]. Проінформуємо, що в Україні інститут омбудсмена – Уповноваженого Верховної Ради з прав людини – було